

ET INDBLIK I BRUGEN AF LEG PÅ STREG

På baggrund af interviews med lærer fra folkeskolen

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

Kræftens Bekæmpelse

Et indblik i brugen af Leg på streg
- På baggrund af interviews med lærer fra folkeskolen

Denne rapport er udarbejdet ved:

Ditte Solsø Kristensen
cand. scient. i idræt

Kræftens Bekæmpelse og NordeaFonden 2017

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via
<https://www.cancer.dk/legpaastreg/>

Forside:
Foto: Tobias Egemose
Grafik: Dagmar Büchert

Copyright©
Kræftens Bekæmpelse og Nordeafonden

2017

Alle rettigheder forbeholdes.

”Jeg har en meget stærk
tro på, at bevægelse er
trivselsfremmende,
og at elever, der trives,
lærer bedre”

Mandlig lærer i 5. klasse

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUME.....	2
FORMÅL OG BAGGRUND.....	4
METODE	7
HVORFOR BRUGE LEG PÅ STREG I UNDERVISNINGEN?	9
HVORDAN UNDERSTØTTER LEG PÅ STREG DEN FAGLIGE UNDERVISNING?.....	11
ELEVERNES DELTAGELSE OG LÆRINGSUDBYTTE AF LEG PÅ STREG AKTIVITETERNE	13
ELEVERNES REAKTION PÅ LEG PÅ STREG I UNDERVISNINGEN	15
LEG PÅ STREG SKABTE ET RUM FOR SOCIALE RELATIONER	17
LEG PÅ STREG ØGER ELEVERNES FYSISKE AKTIVITETSNIVEAU I UNDERVISNINGEN.....	20
LÆRERNES REAKTION PÅ LEG PÅ STREG.....	23
AFRUNDING.....	25
REFERENCER	27

RESUME

For fire år siden fik motion og bevægelse en ny og mere omsiggribende rolle i den danske folkeskole, da det blev et lovkrav, at elever i folkeskolen i gennemsnit skal være fysisk aktive 45 minutter i løbet af en skoledag. Parallelt med indførslen af lovkravet har Kræftens Bekæmpelse udviklet et bevægelseskoncept - Leg på streg, som har til hensigt at hjælpe lærere og pædagoger med at få mere motion og bevægelse ind i deres faglige undervisning.

Efter bevægelseskonceptet nu har været tilgængeligt i fire år, mangles der dybdegående viden om lærernes brug af Leg på streg. Denne rapport søger at tilvejebringe viden om dette ved at give et indblik i, hvilke tanker lærere gør sig om at anvende Leg på streg i deres undervisning. Undersøgelsen er baseret på tre kvalitative interviews med lærere og observation af deres undervisning. Endvidere er undersøgelsen suppleret med tal fra Kræftens Bekæmpelses undersøgelse af lærere og pædagogers brug og holdning til Leg på streg.

Rapportens resultater viser, at ønsket om at kombinere den faglige undervisning med fysisk aktivitet er den primære årsag til lærernes brug af Leg på streg. Det er en udbredt opfattelse, at fysisk aktivitet ikke må kompromittere elevernes læring, når den bliver indlagt som et supplement til den faglige undervisning. Leg på streg er i den hensende velegnet, idet der skabes en meningsfuld koblingen mellem undervisningens faglige indhold og den fysisk aktivitet. Foruden at skabe denne kobling bidrager Leg på streg til elevernes læring ved at skabe et anderledes læringsrum end det traditionelle læringsrum inde i klassen. I rapporten fremhæves det bl.a., at visse elever har mere mod på at involvere sig i undervisningen af det faglige indhold, hvis det er knyttet til en fysisk aktivitet, idet der skabes et andet læringsrum, hvor fejl fremstår mindre tydeligt og i højere grad accepteres. Dette er med til at underbygge opfattelsen af, at Leg på streg er en gevinst for navnlig de elever, som får mindst ud af den traditionelle undervisning. Det som kan være abstrakt, når det står i en bog, bliver mere håndgribeligt for eleverne, fordi det bliver fysisk. Samtidig kan lærerne bruge bevægelsesaktiviteterne, som en reference i deres undervisning inde i klassen.

Lærerne fremhæver videre, at Leg på streg giver eleverne mulighed for at dyrke deres sociale relationer i undervisningen. Lærerne syntes, at det er positivt at Leg på streg aktiviteterne skaber et rum, hvor eleverne kan være sociale. Bevægelsesaktiviteterne giver eleverne mulighed for at se andre sider af hinanden end dem, som den traditionelle stillesiddende undervisning giver anledning til. Endvidere udfordrer aktiviteterne elevernes evne til at samarbejde og til at være rumlige over for hinanden, idet en forudsætning for at gennemføre aktiviteterne er, at eleverne samarbejder om at løse opgaver på tværs af faglige og fysiske forudsætninger.

Afsluttende fremhæver rapporten, at Leg på streg engagerer elever i fysisk aktivitet på tværs af køn og fysiske forudsætninger. Eleverne er glade for at deltage i Leg på streg aktiviteterne, og lærerne

oplever ikke, at eleverne giver udtryk for, at de ikke har lyst til at deltage, selvom eleverne ikke har de tilstrækkelige forudsætninger til at deltage i aktiviteterne. En væsentlig årsag hertil er, at mange af aktiviteterne foregår på hold, hvor eleverne har mulighed for at hjælpe hinanden i udførelsen af aktiviteterne. Samtidig medfører aktiviteterernes varierende og neutrale karakter, at eleverne som regel går ind i aktiviteterne på lige fod.

De vigtigste pointer fra interviewene

"Jeg kan ikke bare sende dem ud på en løbetur, fordi det er ikke bare for sjov i min dansktime"

Bevægelsesaspektet skal understøtte elevernes læring, og Leg på streg er ifølge lærerne et redskab, som kan understøtte sammentænkningen af fysisk aktivitet og faglig læring.

"De elever, som har brug for at lære på en anden måde, end det vi gør inde i klassen, det er dem, tror jeg, som får mest ud af det."

Lærerne oplever, at aktiviteterne særligt rammer de elever, som har brug for at involvere kroppen, når de skal lære. Imidlertid mener lærerne, at alle elever får noget ud af at deltage i Leg på streg aktiviteterne.

"Der er faktisk en masse indlæring, uden at de tænker over det."

Leg på streg indeholder bevægelsesaktiviteter, som engagerer og motiverer eleverne. De synes det er sjovt at deltage og glemmer ofte, at aktiviteterne har et fagligt indhold. Legen og bevægelsen får forrang, og lærerne ser det som et godt redskab til at variere undervisningen.

"Det er fedt, at nogle af dem som ikke taler så meget sammen gør det i den situation"

Leg på streg giver eleverne mulighed for at dyrke deres sociale relationer i hverdagen. De får mulighed for at se andre sider af deres klassekammerater, hvilket giver indsigt og en bedre forståelse for hinanden.

"De finder lige pludselig ud af, hov det kan han godt finde ud af, jeg skal ikke spille smart over for ham"

Aktiviteten kan bidrage til at højne elevernes indsigt i deres klassekammeraters formåen, som måske ikke er synlig i den normale klassebaserede undervisning.

"De sidder ikke og føler "ej nu begynder folk at grine" man er lige pludselig i et rum, hvor ikke alle lytter efter, og hvor man godt kan fejle"

Undervisningsrummet bliver mindre formelt, når bevægelsen er en integreret del af undervisningen, dette kan medføre, at visse elever bliver mere tilbøjelige til at involvere sig i undervisningen.

"Så var der en, der kunne løbe stærkt, det kunne godt være, at han ikke var så god til at stave, men så hjalp de andre ham med at stave. Så kunne han vinde nogle gode point på, at han kunne løbe hurtigt"

FORMÅL OG BAGGRUND

FORMÅL

Med denne rapport ønsker vi at præsentere en række læreres tanker om bevægelseskonceptet Leg på streg. Interviewene vil give et indblik i, hvorfor lærerne anvender Leg på streg og hvilke overvejelser de gør sig i forbindelse med deres brug af bevægelseskonceptet. Undersøgelsen suppleres med faktabokse med resultater fra Kræftens Bekæmpelses spørgeskemaundersøgelse af lærere og pædagogers brug og holdning til Leg på streg. Rapporten har til hensigt, at bidrage med viden om læreres arbejde med at integrere motion og bevægelse i skoledagen ved hjælp Leg på streg. Vi håber, at rapporten kan være med til at give lærere, pædagoger og anden fagpersonale et bedre grundlag for arbejdet med motion og bevægelse i folkeskolen.

BAGGRUND

I medfør af folkeskolereformen af 2013 blev der indført et lovkrav om, at eleverne i den danske folkeskole i gennemsnit skal være fysisk aktive 45 minutter i løbet af skoledagen. Baggrunden for kravet er at sikre at eleverne møder en skoledag, hvor fysisk aktivitet spiller en rolle hver dag. Motion og bevægelse skal bidrage til at fremme den generelle sundhed blandt eleverne og understøtte elevernes motivation og læring i skolens fag (Jacobsen et al. 2017). Derfor skal motion og bevægelse ikke alene forankres igennem mere idrætsundervisning, men også i en række andre tiltag i løbet af skoledagen f.eks. ved at integrere bevægelsen i undervisningen. Mange lærere og pædagoger mangler imidlertid de nødvendige kompetencer og viden om, hvordan de kan imødekomme reformkravet om 45 minutters fysisk aktivitet. En ny undersøgelse fra KORA viser, at 30 % af lærerne og 35 % af pædagogerne vurderer, at de i meget høj grad eller høj grad har behov for mere viden om, hvordan de kan inddrage motion og bevægelse. Endvidere peger lærerne på, at det kræver tid at forberede et forløb, hvor motion og bevægelse aktivt kan understøtte fagets formål (Jacobsen et al. 2017).

Inddragelse af motion og bevægelse:

- 51 % af lærere inddrager motion og bevægelse i undervisningen hverdag eller 2-4 gange om ugen.
- 68 % af pædagogerne inddrager motion og bevægelse i undervisningen hverdag eller 2-4 gange om ugen.

(Jacobsen et al. 2017)

FYSISK AKTIVITET OG SUNDHED

Sundhedsstyrelsen anbefaler at børn og unge er fysisk aktive i 60 minutter om dagen. Aktiviteten skal være med moderat til høj intensitet og være et supplement til de almindelige kortvarige dagligdagsaktiviteter (Sundhedsstyrelsen 2017). Den fysiske aktivitet i skolen er et supplement til at imødekomme sundhedsstyrelsens anbefaling, men kan ikke stå alene, og bør således suppleres med anden fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet forebygger udviklingen af en række sygdomme – bl.a. nogle typer af kræft, hjertekar-sygdomme, type 2-diabetes samt det metaboliske syndrom (World Cancer Research Fund 2018).

FYSISK AKTIVITET FRA ET KRÆFTPERSPEKTIV

Der er evidens for, at fysisk aktivitet har en forebyggende effekt på tarm-, livmoder- og brystkræft (Moore 2016). Endvidere er det dokumenteret, at overvægt er associeret med en øget risiko for 11 kræftformer¹ (Kyrgiou et al. 2017). Ved at mindske fysisk inaktivitet kan motion og bevægelse i skolen bidrage til at forebygge overvægt blandt børn og dermed reducere fremtidige kræfttilfælde.

FOREBYGGENDE INDSATS I FOLKESKOLEN

Ligesom på mange andre folkesundhedsområder gælder det, at gode og sunde vaner tidligt i livet øger chancerne for, at børn får en aktiv hverdag senere i livet. Den sociale ulighed i sundhed, som i mange tilfælde allerede kommer til udtryk i barndommen, kommer ligeledes til udtryk ift. fysisk aktivitet. Således er socialt dårligt stillede børn og unge mindre fysisk aktive end øvrige børn og unge (Pedersen et al. 2016). For at nedbryde den negative sociale arv i sundhedsvaner herunder fysisk inaktivitet, er der behov for en holistisk indsats, der rammer børn og unge på tværs af sociale skel. Folkeskolen er i den sammenhæng en oplagt arena til at fremme børn og unges fysiske aktivitetsniveau og dermed sikre sunde vaner tidligt i livet.

BEVÆGELSESKONCEPTET LEG PÅ STREG

I et forebyggelsesperspektiv har Kræftens Bekæmpelse udviklet bevægelseskonceptet Leg på streg. Konceptet har, med et katalog af bevægelsesaktiviteter der understøtter den faglige undervisning, til sinde at gøre det nemmere for lærere og pædagoger at integrere motion og bevægelse i undervisningen. Dette uden at gå på kompromis med den faglige undervisning.

Ved hjælp af simple aktiviteter kobler Leg på streg læring med bevægelse. Konceptet består af tre farverige baner – Figurbanen, Taltavlen og Bogstavbanen – der er spraymalet i skolegården. Til de tre baner, er der sammenlagt udviklet over 100 aktiviteter, til den fagfaglige undervisning i indskoling og mellemtrinnet i fagene dansk, matematik, natur/teknologi, engelsk og tysk.

---

¹ Skjoldbruskkirtel-, spiserør-, lever-, nyre-, tarm- og endetarm-, blod-, hjerne-, bryst-, galdeblære-, bugspytkirtel-, og livmoderkræft (Kyrgiou et al. 2017).

Leg på streg er en undervisningsstruktur, som indbyder til, at både undervisere og elever kan videreudvikle aktiviteterne. Aktiviteterne skal således betragtes som en rammestruktur, der kan varieres og tilpasses formålet med den faglige undervisning og den gruppe af elever, som undervises.

METODE

Denne rapport bygger på både kvantitative og kvalitative data. Kvantitative data fra en tidligere undersøgelse² af lærer og pædagogers brug af bevægelseskonceptet har dannet udgangspunktet og retningen for den kvalitative undersøgelse, som vil være det primære omdrejningspunkt for i nærværende rapport. De kvalitative data er indsamlet ved hjælp af semistrukturerede interviews med (tre) lærere, som anvender Leg på streg i deres undervisning samt observation af deres brug af bevægelseskonceptet. Metoderne er i sammenspil velegnet til at tilvejebringe en dybdegående viden om betydningen af bevægelse i skoledagen.

Interviewmetoden gjorde det muligt at indsamles detaljeret information ud fra en relativt begrænset mængde personer (Kvale og Brinkmann 2009) og dermed kan der opnås en dybdegående forståelse for lærerens oplevelser med bevægelsesaktiviteterne. Observationen har gjort det muligt at indsamle førstehåndsdato om lærer og elevernes adfærd i forbindelse med bevægelsesaktiviteten (Ottesen 2013).

I afrapporteringen af rapportens resultater suppleres interviews og observationer med kvantitative data fra den tidligere undersøgelse af lærer og pædagogers brug og holdning til Leg på streg konceptet.

OM INFORMANTERNE

Informanterne er blevet rekrutteret gennem kommunale kontaktpersoner. Kræftens Bekæmpelse har en kontaktperson i alle de kommuner, som har indgået en samarbejdsaftale med Kræftens Bekæmpelse om at udbrede Leg på streg. Lærerne kommer fra forskellige folkeskoler på Sjælland. Skolerne er både store med elever fra 0.-9. klasse og mindre med elever fra 0.-6. klasse. De (tre) eksempler, som danner udgangspunktet for undersøgelsen er alle fra mellemtrinnet (4.-6. klasse). Denne gruppe er særlig interessant, da vi fra anden forskning ved, at lærere og pædagoger på mellemtrinnet inddrager motion og bevægelse sjældnere end lærere og pædagoger i indskoling (Jacobsen et al. 2017). Lærerne har alle været på kursus i Leg på streg, men bruger det i varierende grad i deres undervisning.

DATAINDSAMLING

Interviewene blev udført face-to-face på de respektive skoler og varede mellem 30-60 minutter. Observationen blev udført som observatør og foregik ved, at lærere og elever blev observeret i den undervisningstime, hvor Leg på streg blev anvendt. Lærere og elever var derfor opmærksom på, at de blev observeret, men det var på forhånd blevet gjort klart over for lærerne, at de ikke skulle gøre noget ekstra ud af deres undervisning, da det var vigtigt for undersøgelsen, at skoledagen afspejlede hverdagen. Efter undervisningen blev læreren interviewet. Hensigten med at placere interviewet

---

² Statusrapport – Leg på streg, 2016

efter observationen var at have en konkret fælles oplevelse med Leg på streg, som interviewet kunne tage afsæt i. En anden årsag var at undgå, at lærerne ændrede adfærd i undervisningstimen i kraft af refleksionen over deres egen praksis. Interviewene blev udført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide. I nogle tilfælde var det muligt at følge eleverne og læreren en gang til, hvor samme bevægelsesaktivitet blev observeret igen. Interview og observation blev gennemført i perioden april 2017 – maj 2017. Metoderne giver i sammenspil mulighed for at nå frem til et mere nuanceret billede af, hvordan lærere (og pædagoger) anvender Leg på streg, og hvilke overvejelser de gør sig i forbindelse med deres brug af bevægelseskonceptet.

DATABEHANDLING

Interviewene blev optaget og efterfølgende transskriberet. Interviewene blev gennemgået flere gange med henblik på at identificere gennemgående temaer og mønstre i informanternes tanker og erfaringer med at bruge Leg på streg i deres undervisning. I forbindelse med indsamlingen af observationsdata blev der taget noter ude i felten. Data fra observationer af lærernes brug af Leg på streg vil blive præsenteret løbende under analysen og fungerer som et supplement til lærernes udtalelser.

FORBEHOLD

Rapporten undersøgte lærere, som underviste elever på mellemtrinnet. Inden for denne kategori blev lærerne udvalgt med henblik på at sikre variation på alder, køn og undervisningsfag. Trods målsætningen om at undersøge et bredt udsnit af brugerne af Leg på streg, mangler rapporten stemmer, der repræsenterer de pædagoger, som anvender Leg på streg.

Derforuden underviste rapportens informanter, ved siden af andre boglige fag, også i idræt. Særligt lærernes tilknytning til idrætsfaget kan have medført en potentiel skævvridning af resultaterne, idet disse kan forestilles at være mere positive overfor fysisk aktivitet end øvrige lærere, som ikke underviser i idræt. Endvidere blev informanterne gjort opmærksom på interviewerens tilknytning til Kræftens Bekæmpelse, hvilket ubevist kan have fået informanterne til at være mere positive over for bevægelseskonceptet.

Alle informanter er anonymiserede, men har i denne rapport fået tildelt et fiktivt navn.

Oversigt over interviewpersoner		
Fiktivt navn	Køn	Klasse
Hans	Mand	Underviser i 5. klasse
Malene	Kvinde	Underviser i 6. klasse
Astrid	Kvinde	Underviser i 4. klasse

HVORFOR BRUGE LEG PÅ STREG I UNDERVISNINGEN?

Lærerne lagde vægt på, at bevægelsesaktiviteterne ikke måtte kompromittere elevernes læring, når de integrerede bevægelse i deres undervisning. Leg på streg var i den henseende velegnet, fordi det skabte en kobling mellem det faglige indhold i deres undervisning og bevægelsesaktiviteten. Læreren fremhævede imidlertid, at Leg på streg ikke kun var et redskab til at integrere bevægelse i undervisningen, men at bevægelsen også kunne være et godt redskab til at styrke elevernes trivsel.

BEVÆGELSENS POTENTIALER

Lovgivningsmæssigt er det op til den enkelte skole at fastsætte, hvordan kravet om 45 minutters motion og bevægelse skal imødekommes. De lærer som deltog i undersøgelsen, underviste på skoler, hvor aftalen mellem skolens ledelse og lærerne var, at den enkelte lærer skulle sørge for, at bevægelsen blev integreret i undervisningen. Skolerne havde givet lærerne forskellige redskaber til at integrere bevægelsen i deres undervisning, heraf var Leg på streg et af tilbuddene.

Over halvdelen af respondenterne (53%) bruger konceptet, fordi aktiviteterne skaber bedre indlæring og trivsel.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

Lærerne var i det hele taget positive over for kravet om at implementere 45 minutters motion og bevægelse i skoledagen. De så overordnet flere potentialer i bevægelsen. Eksempelvis påpegede Hans at "bevægelsen kunne være et godt redskab i forbindelse med trivselsfremme og læring".

DET FAGLIGE HAR FORRANG

Fælles for alle lærerne var, at valget om at bruge Leg på streg som et undervisningsredskab bundede i en holdning om, at det faglige vægtede højest i undervisningen. Astrid fremhævede det ret klart, da hun udtalte, at "jeg kan ikke bare sende eleverne på en løbetur, fordi det er ikke kun for sjov i min dansktime. Det kan det jo være i idræt eller på mange andre tidspunkter, men ikke lige i min dansktime". Dog så lærerne det som en bonus, at bevægelsen også havde andre potentialer eksempelvis at fremme trivslen blandt eleverne.

92 % er meget enige eller enige i, at Leg på streg er et godt redskab til at koble bevægelse og faglig undervisning.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

AKTIVITETERNES FAGLIGE INDHOLD

Lærerne var bevidste om, at Leg på streg aktiviteterne var en rammestruktur. De tilpassede selv indholdet i aktiviteterne, således det var overensstemmende med målene for den pågældende undervisning. Astrid fortalte, *"det skulle være noget, som understøttede testresultatet, så jeg tænkte, at jeg skulle lave en leg, hvor jeg fik flettet noget af det ind, som de skulle træne."* Dog anvendte lærerne også Leg på streg, selvom der ikke var en direkte kobling mellem bevægelsesaktiviteten og den faglige undervisning inde i klassen. Eksempelvis anvendte Hans bevægelsesaktiviteten som en pause med et fagligt indhold. Selvom bevægelsen ikke direkte bidrog til elevernes læring af det aktuelle faglige undervisningsforløb i klassen, kunne Leg på streg aktiviteter bruges til at sikre, at den obligatoriske bevægelse ikke blot blev bevægelse for dens egen skyld, men samtidig bidrog til at styrke elevernes faglige kompetencer. Hans fortæller: *"kontra det at spille rundbold eller fodbold, så har det alligevel noget engelsk i sig - noget fagligt i sig."*

61 % af respondenterne er meget enige eller enige i, at Leg på streg giver mening i forhold til mine faglige mål for eleverne.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

Hovedpointe

Lærerne fremhæver Leg på stregs evne til at koble undervisningens faglige indhold med motion og bevægelse.

HVORDAN UNDERSTØTTER LEG PÅ STREG DEN FAGLIGE UNDERVISNING?

Leg på streg anvendes som et didaktiskredskab til at understøtte elevernes læring. Bevægelsesaktiviteterne gav eleverne mulighed for at lære det faglige indhold gennem konkrete kropslige erfaringer. Det som for nogle elever kunne være abstrakt, når det stod i en bog, blev pludselig konkret og nemmere at huske, når det blev leget ind ved hjælp af Leg på streg. Endvidere skabte Leg på streg et uformelt læringsrum, hvor eleverne turde involvere sig i aktiviteten trods manglende forudsætninger.

LÆRING MED OG GENNEM KROPPEN

En vigtig årsag til, at Malene brugte Leg på streg i sin undervisning, var, at bevægelsesaktiviteterne kunne gøre det faglige (og abstrakte) indhold mere konkret. Hun huskede tilbage på, da hun selv blev introduceret til Leg på streg konceptet. *”Da vi var på kursus, lavede vi ligninger. Det var simpelthen så nemt, og jeg tænkte, man laver jo ligninger på den her måde. Tænk, at jeg har siddet i så mange år og ikke kunne lave ligninger. Og så er det bare det!”* Hun havde mulighed for at føle med kroppen, hvad det ville sige at lave ligninger, og det hjalp hende til at forstå det, som tidligere havde været abstrakt. Det er også denne oplevelse hun mente eleverne oplevede i Leg på streg aktiviteterne.

Over halvdelen af respondenterne (53%) bruger konceptet for at åbne op for andre læringsstile.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

DEN KROPSLIGE ERFARING HJÆLPER ELEVERNE TIL AT HUSKE

Astrid henviste til, at eleverne huskede på en anden måde, når undervisningen blev knyttet til bevægelse. Ifølge Malene gav bevægelsesaktiviteten eleverne en fysisk oplevelse og en kropslig erfaring. Eleverne kunne knytte det faglige stof op på deres erfaring, hvilket hjalp dem til at huske det bedre, når de på et senere tidspunkt skulle arbejde med det igen. Malene brugte også bevægelsesaktiviteterne som en konkret oplevelse, som hun refererede til, når eleverne arbejdede med det faglige stof i klassen. Derfor var det også vigtig for hende, at det var hende, der lavede bevægelsesaktiviteterne, da hun så aktivt kunne bruge elevernes erfaringer fra bevægelsesaktiviteterne i sin undervisning.

ET RUM MED PLADS TIL AT FEJLE

Bevægelsesaktiviteterne var mere end blot et didaktiskredskab til at fremme elevernes læring. Ifølge Malene skabte bevægelsesaktiviteterne et rum, hvor eleverne i højere grad havde mod på at involvere sig i undervisningen end oppe i klassen: *”De sidder ikke og føler ”ej nu begynder folk at grine” man er lige pludselig i et rum, hvor ikke alle lytter efter, og hvor man godt kan fejle”.* Undervisningsrummet blev mindre formelt, når bevægelsen blev en integreret del af

undervisningen, hvilket betød, at nogle elever var mere tilbøjelige til at involvere sig i undervisningen.

EN MULIGHED FOR AT VIDEREGIVE VIDEN

For de elever, som ikke havde det svært med den faglige undervisning, var bevægelsesaktiviteterne en mulighed for at videreformidle deres faglige viden til deres klassekammerater. De fik mulighed for at sætte ord på det, de arbejdede med, og støtte deres klassekammerater i at løse opgaven. Malene anførte: *"I dag kunne jeg se, sådan en som Christian (faglig stærk elev), der fuldstændig går ind og tager styringen, "du gør sådan, du gør sådan, du gør sådan". Han får også noget ud af det. Han kommer ind, og er den styrende."*

ELEVERNES DELTAGELSE OG LÆRINGSUDBYTTE AF LEG PÅ STREG AKTIVITETERNE

Lærerne var af den opfattelse, at alle elever fik noget fagligt ud af at deltage i bevægelsesaktiviteterne, selvom udbyttet varierede på tværs af eleverne. Det faglige udbytte var særligt stort for de elever, som havde svært ved at tilegne sig viden gennem den boglige undervisning. Uagtet elevernes faglige forudsætninger, var det vigtig at skabe en balance mellem de faglige udfordringer i aktiviteten og elevernes forudsætninger.

Lærernes udtalelser pegede i retning af, at Leg på streg aktiviteterne bidrog til elevernes faglige læring. Astrid fortalte: *"Altså jeg kan jo se og høre, at de hjælper hinanden med at stave. Jeg kan se, at de skriver det ned. Jeg kan også se, at de løber rigtig efter bogstaverne, så jeg tænker, at de har lært noget"*. Selvom Leg på streg aktiviteten ikke foregik, som den traditionelle stillesiddende undervisning, mente Malene at eleverne fik et fagligt udbytte og hun sagde *"jeg tror, at vi som lærere ikke skal sætte spørgsmålstejn ved, hvad de får med."*

82 % er meget enige eller enige i, at eleverne får et fagligt udbytte af Leg på streg aktiviteterne.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

BEVÆGELSESAKTIVITETEN FANGER SÆRLIGT ÉN GRUPPE AF ELEVER

Alle tre lærere lagde vægt på, at bevægelsesaktiviteten kunne bruges som et redskab til at involvere særligt den gruppe af elever, som ellers ikke var så meget med i undervisningen. *"Der er nogle elever, som ellers ikke er ret meget med, når det handler om noget, der foregår i en bog. De bliver fanget af bevægelsesaktiviteten"* (Hans). Leg på streg kunne bidrage til, at denne gruppe af elever fik en positiv oplevelse af at mestre det faglige indhold i undervisningen, fordi undervisningen fik en anden form.

Fra observation af undervisningen og bevægelsesaktiviteten "Rock Scissors Paper" (engelsk i 5. Klasse)

Eleverne er blevet sat i gang med en faglige opgave. En dreng sidder og kigger ud i luften. Da læreren går ud for at hjælpe eleverne på gangen, tager drengen sin vandflaske og balancerer med den på panden. Da læreren kommer ind igen, sætter han sig på sin plads. Han er stadig ikke begyndt at arbejde på sin opgave. Han spørger læreren, om de ikke snart skal lave noget bevægelse. Efter et stykke tid runder læreren opgaven af. Drengen har ikke fået arbejdet på sin opgave. Læreren introducerer Leg på streg aktiviteten og de går samlet ud i skolegården. Drengen er som forvandlet. Han kaster sig med stor iver ind i bevægelsesaktiviteten og involverer sig i alle dele af aktiviteten faglige såvel som fysiske.

DIFFERENTIERING AF BEVÆGELSESAKTIVITETEN

Malene var opmærksom på, at elevernes faglige niveau kunne have en betydning for deres deltagelse og faglige udbytte. Hun var deraf opmærksom på at tilpasse aktiviteterne, således det faglige indhold var overensstemmende med elevernes forudsætninger. Dette gjorde hun eksempelvis ved at give eleverne ord med forskellig sværhedsgrad. Et andet væsentligt initiativ var at sikre, at eleverne altid havde nogle de kunne læne sig op ad, når de skulle lave bevægelsesaktiviteten. Dette var tilsvarende vigtig for Astrid som fortalte: *”jeg tænker over, hvem jeg sætter sammen og jeg tænker over, at de godt må hjælpe hinanden”*.

ELEVERNES FAGLIGE KOMPETENCER SYNLIGE

Bevægelsesaktiviteten gjorde ifølge Astrid, at elevernes faglige kompetencer blev mere synlige end oppe i klassen. Det kunne derfor være en udfordring for de faglige svage elever, som ikke ville kunne gemme sig bag deres bøger og computere, som de kunne i klasselokalet. I disse situationer var de afhængige af, at de andre elever accepterede og støttede dem gennem aktiviteten. Lærerne gav også udtryk for, at det var vigtig, at de selv var meget opmærksomme, så de kunne træde til og støtte eleven. Selvom

69 % er meget enige eller enige i, at Leg på streg er regulær i forhold til elevernes faglige niveau.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

lærerne havde disse betænkeligheder ved bevægelsesaktiviteten, oplevede de ikke, at de andre elever gav udtryk for, at det var problematisk at være på hold med en elev, som havde svært ved det faglige indhold i aktiviteten. Flere af lærerne fremhævede at eleverne var rumlige og meget hjælpsomme, når de fagligt udfordrede elever skulle løse opgaven. Selvom disse elever ofte havde behov for hjælp til at løse opgaven, kunne denne gruppe af elever ifølge Hans også få noget ud af at deltage i bevægelsesaktiviteterne: *”Jeg tror, at det giver noget alligevel, selvom de måske ikke er på, på den måde. Bare det, at eleverne er der, at de høre det der sker, og at de skal ud og hente et bogstav, eller hvad det nu er. De er en del af holdet, og det tror jeg er meget godt.”*

Fra observation af bevægelsesaktiviteten ”Rock Scissors Paper” (engelsk i 5. klasse)

”På ét hold slår en dreng vejrmøller på asfalten, han er ikke en del af snakken, der foregår rund om whiteboardet. Han er imidlertid meget opmærksom på, hvornår det er hans tur til at løbe ud på banen for at hente et bogstav. Han kigger engang i mellem over på whiteboardet for at holde sig opdateret. Da det nærmer sig tiden, hvor drengen skal ud og hente et bogstav, nærmer han sig gruppen, der står og arbejder omkring whiteboardet. Han spørger de andre, hvilket bogstav der er bedst at vælge for holdet. De andre siger D, og han spurter ud på banen og henter hurtigt bogstavet til holdet. Bagefter står han og lytter til, at de andre på holdet finder på et ord med bogstavet.”

ELEVERNES REAKTION PÅ LEG PÅ STREG I UNDERVISNINGEN

Det er lærernes oplevelse, at eleverne rigtig gerne vil lave Leg på streg. De syntes, at det er en sjov måde, at arbejde med det faglige indhold på. Lærerne oplever, at eleverne er motiveret og engageret, når de deltager i Leg på streg aktiviteten.

ELEVERNES REAKTION PÅ BEVÆGELSE I UNDERVISNINGEN

Lærerne gav udtryk for, at eleverne var glade for at komme ud og bevæge sig. De oplevede sjældent at eleverne ikke havde lyst til at lave bevægelse i undervisningen. Piger såvel som drenge involverede sig i Leg på streg aktiviteten og deltog på lige fod i den fysiske og faglige del af aktiviteten. Langt de fleste elever udviste en tydelig motivation og engagement i bevægelsesaktiviteten. Undervejs i undervisningen, kunne eleverne også finde på at spørge, hvornår de skulle ud og lave bevægelse, hvilket lærerne betragtede, som et udtryk for elevernes lyst til bevægelse og Leg på streg. Hans oplevede endda, at eleverne kunne finde på at udnytte kravet om bevægelse med henblik på at slippe for at deltage i den faglige undervisning. *”Jeg kan godt føle nogle gange, at det bliver en måde at slippe uden om at lave noget på. Altså det bliver brugt som en fribilet”.*

ET SJOV OG HYGGELIGT INDSLAG I LØBET AF SKOLEDAGEN

Astrid vurderede ikke, at eleverne tænkte over, at der var tale om en læringsaktivitet. I stedet mente hun, at eleverne betragtede bevægelsesaktiviteten som et sjov og legende indslag i løbet af undervisningen. Hun brugte selv bevægelsesaktiviteten som en metode til at variere sin undervisning. Hun anså bevægelsesaktiviteten som et godt redskab til at skabe en pause i løbet af undervisningen, når eleverne have brug for at røre sig.

Ifølge Astrid gav eleverne udtryk for, at tiden gik hurtigere, når hun integrerede bevægelse i undervisningen. Hun oplevede også selv, at tiden gik hurtigere: *”Vi glemmer faktisk fuldstændigt tiden. (...) Jeg glemmer også tiden.”* Malene betragtede også bevægelsesaktiviteten som en ”hyggelig” måde, at arbejde med det faglige indhold.

89 % af respondenterne vurderer, at eleverne syntes, at det er sjovt, mens kun 7 % vurderer, at eleverne synes, at aktiviteterne er kedelige.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

ELEVERNES ENGAGEMENT I LEG PÅ STREG

Når eleverne deltog i Leg på streg aktiviteten var de fokuseret og opmærksomme på opgaven. Selv de elever, som var urolige og havde svært ved at samle sig om undervisningen inde i klassen, var fokuseret og koncentreret om undervisningen, når den blev integreret i en bevægelsesaktivitet. Astrid havde en oplevelse af, at eleverne "nogle gange bare sad og sov oppe i hovedet", når hun lavede undervisningen inde i klassen. Dette syntes ikke i samme grad tilfældet, når undervisningen foregik ude i skolegården. En forklaring på, at eleverne var mere involveret i bevægelsesaktiviteten end i den stillesiddende undervisning kunne være, at bevægelsesaktiviteten i højere grad "krævede" elevernes opmærksomhed og fokus, fordi de andre elever på holdet var afhængige af deres engagement.

Tal fra en spørgeskemaundersøgelse viser, at 71 % af respondenterne mener at eleverne er motiverede og interesserede i at deltage.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

I det hele taget oplevede lærerne ikke, at de behøvede at opfordre eleverne til at deltage i aktiviteterne eller holde dem til ilden. Selvom der kunne opstå ventetid i bevægelsesaktiviteterne, hvor eleverne kunne miste koncentrationen, rettede de fleste af eleverne deres opmærksomhed mod bevægelsesaktiviteten, når dette blev krævet af dem.

ELEVERNES HUMØR

Astrid oplevede, at bevægelsesaktiviteterne kunne være et godt redskab til at ændre stemningen i løbet af undervisningen. Hun oplevede, at eleverne i det hele taget var i bedre humør, når de gik tilbage i klassen efter at have bevæget sig. Eleverne gik fra at hænge og være trætte til at være friske og glade. Der var ikke nogen af lærerne, der gav udtryk for, at bevægelsesaktiviteterne gav anledning til konflikter mellem eleverne, som kunne påvirke deres humør negativt. Hvis elevernes humør blev påvirket negativt, så skyldtes det ifølge lærerne, at eleverne kom til skade eller følte sig utilstrækkelige fysisk eller fagligt i forhold til de krav de blev stillet over for i en aktivitet.

LEG PÅ STREG SKABTE ET RUM FOR SOCIALE RELATIONER

Leg på streg skabte en mulighed for, at eleverne kunne være sociale i den faglige undervisning. I kraft af gruppestrukturen i aktiviteterne, blev eleverne trænet i at være rumlige over for hinanden og acceptere, at alle ikke havde de samme forudsætninger for at deltage.

LEG PÅ STREG GAV ELEVERNE MULIGHED FOR AT VÆRE SOCIALE I UNDERVISNINGEN

Lærerne lagde også vægt på, at bevægelsesaktiviteterne skabte et rum, hvor eleverne fik mulighed for være sociale i løbet af undervisningen. Det var ifølge Astrid et plus, at eleverne, foruden at få et fagligt udbytte også, fik mulighed for at være sociale. *"Jeg synes da, at det er dejligt, at man kan dyrke det i hverdagen. Det er positivt, at de får lov til at være sociale".*

Da eleverne lavede Leg på streg aktiviteterne, var de fysisk tætte på hinanden. De stod klumpet sammen i deres hold. De lyttede opmærksomt og havde øjenkontakt med hinanden. Deres fokus var primært rettet mod deres egen gruppe, og de gjorde en stor indsats for at arbejde sammen i gruppen og løse opgaven bedst muligt.

Fra observation af bevægelsesaktiviteten "Sesam, Sesam luk dig op..." (dansk i 6. klasse)

En gruppe på fire skal hjælpe hinanden med at stave det hemmelige ord. Én elev står med en tavle, hvorpå det hemmelige ord er skrevet. De andre tre elever har til opgave at stavet ordet. Det gør de ved at stille sig på bogstavene ude på banen og sige dem højt. Der er mange elever på banen, og det syner en smule uoverskueligt. Det virker imidlertid ikke til, at de tre elever forholder sig til de andre elever ude på banen. Deres opmærksomhed er rettet mod drengen med tavlen og deres holdkammerater. De kigger hinanden i øjnene, når de aftaler, hvem der stiller sig på hvilket bogstav, og venter med at råbe bogstaverne højt, til de alle er enige om, at de står korrekt. De arbejder fokuseret og koncentreret på, at få løst opgaven hurtigt.

BEVÆGELSESAKTIVITETEN BIDROG VED AT UDFORDRE DE SOCIALE MØNSTRE I KLASSEN

Opbygningen af aktiviteterne gjorde, at eleverne ofte kom til at arbejde sammen med mange forskellige klassekammerater. Dette betød ifølge Hans, at eleverne fik mulighed for at dyrke nogle sociale relationer, som de ikke selv nødvendigvis opsøgte. *"Det er jo fedt, at nogle af dem som ikke taler så meget sammen, så gør det i den situation".* Bevægelsesaktiviteten kunne dermed anvendes som et aktivt redskab til at nedbryde de sociale strukturer i klassen ved at skabe et rum, hvor eleverne blev "tvunget" til at være sammen.

Malene bemærkede, at aktiviteten kunne bidrage til at højne elevernes indsigt i deres klassekammeraters formåen, som måske ikke var synlig i den normale klassebaserede undervisning.

”De finder lige pludselig ud af, hov det kan han godt finde ud af, jeg skal ikke spille smart over for ham”. Dette kunne medvirke til, at eleverne fik en ny forståelse for hinanden og ændre de sociale normer og mønstre i klassen. Bevægelsesaktiviteterne kunne give de elever, som ikke deltog eller som var tilbageholdende i de klassiske idrætsgrene eksempelvis fodbold, mulighed for at bringe deres fysiske kompetencer i spil og vise dem frem for andre.

På lignende vis kunne aktiviteten bidrage til, at eleverne fik nye opfattelser af sig selv, idet deres roller blev fordelt anderledes end i klassen. *”Jeg tror faktisk, at hun (i.e. en elev) følte sig som en del af noget mere end, hvad hun ellers gør. Altså fordi gruppe var sammensat på en måde, så hun fik lov til at få en anden rolle” (Malene).* De elever som var tilbageholdende, kunne i kraft af aktivitetens udformning få mulighed for, at få nye roller, hvor de skulle træde i karakter og hjælpe og guide deres klassekammerater. Dette kunne, ifølge Malene, give eleverne en oplevelse af succes og en følelse af at kunne bidrage til aktiviteten på en positiv måde.

ELEVERNE FIK MULIGHED FOR AT TRÆNE DERES SOCIALE KOMPETENCER

Eleverne var afhængige af hinanden, når de deltog i aktiviteten.

”Det nytter ikke noget, at der er en der sætter sig ud og siger, det vil jeg ikke være med til, for det påvirker dem alle sammen. De finder ud af, hvor meget de er med til at præge hinanden, når der er en, som ikke vil være med” (Malene). Særligt de kvindelige lærere lagde vægt på, at bevægelsesaktiviteterne skabte et rum, hvor eleverne fik mulighed for at træne deres sociale kompetencer. De blev bevidste om, at de med deres egne valg og engagement var med til at påvirke de andre elevers oplevelse af aktiviteten. Aktiviteterne krævede endvidere, at eleverne lyttede til og var opmærksomme på hinandens udtalelser, hvis de skulle være i stand til at løse opgaverne fyldestgørende.

89 % er meget enige eller enige i, at eleverne for styrket deres samarbejdsevner.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

Fra observation af bevægelsesaktiviteten ” Vilde konsonanter” (dansk i 4. klasse)

Læreren har sat aktiviteten i gang. Eleverne skal skiftes til at slå med bogstavterningen, herefter skal de vælge et ord med bogstavet og løbestave ordet på banen. En pige, som er ordblind, skal til at slå med terningen. Læreren bevæger sig hen til gruppen. Hun står på afstand, og observerer eleverne. Eleverne i gruppen vælger sammen et ord. Pigen løber ud på banen, hun ligner en, der syntes, at det er lidt svært. De andre elever råber bogstaverne til hende ude fra basen, det er ikke i en hård tone, de forsøger at hjælpe hende. De peger ud på banen i retningen af det næste bogstav, som hun skal løbe til, og på den måde hjælper de hende i gennem aktiviteten. Da pigen kommer tilbage til basen, ser hun lettet ud. Ingen af de andre elever har kommenteret på, at hun ikke er så god til det.

Til trods for at eleverne ofte blev sat sammen i grupper på tværs af deres faglige og fysiske forudsætninger, oplevede lærerne ikke, at dette ikke gav anledning til konflikter mellem eleverne. Lærernes udsagn antydede, at eleverne accepterede og respekterede hinandens forudsætninger, og at de gav plads til, at alle kunne deltage i aktiviteten. Bevægelsesaktiviteterne var derfor en god mulighed for at træne eleverne i at være rumlige over for hinanden.

LEG PÅ STREG GAV ELEVERNE MULIGHED FOR AT UDVISE PROSOCIAL ADFÆRD

Astrid betonedede, at eleverne var meget gode til at hjælpe hinanden. Særligt italesatte hun elevernes hjælpsomhed over for de elever, som var fagligt udfordret. Eleverne hjalp og støttede hinanden, når de skulle løse forskellige opgaver i bevægelsesaktiviteten. Udover at hjælpe de mest udfordrede elever, hjalp eleverne også hinanden med at finde bogstaver ude på banen og stave til ordene uagtet deres forudsætninger. De elever som havde overskud til at hjælpe de andre elever, fik mulighed for at træne deres formidlingsevner.

LEG PÅ STREG ØGER ELEVERNES FYSISKE AKTIVITETSNIVEAU I UNDERVISNINGEN

Når eleverne i 4., 5. og 6. klasse deltog i Leg på streg-aktiviteterne, var eleverne lige involveret uagtet køn. Pigerne deltog på lige fod med drengene i bevægelsesaktiviteterne. Meget få elever valgte ikke at deltage i bevægelsesaktiviteten, dette skyldes overvejende fysiske skader, som eleverne havde erhvervet sig på andre tidspunkter.

NEUTRALE BEVÆGELSESAKTIVITETER

Malene pegede på, at aktiviteterne varierende udformning havde betydning for elevernes deltagelse i den fysiske aktivitet. Eleverne kendte ofte ikke aktiviteterne i forvejen, derfor var det ikke noget de kunne øve sig på og være gode til, ligesom de kunne træne deres fodbold- eller håndboldsevner. Endvidere indeholdte aktiviteterne mange forskellige elementer, hvilket udfordrede eleverne på mange forskellige parametre. Samlet medførte dette, at eleverne havde et forholdsvis lige udgangspunkt, når de skulle involvere sig i aktiviteterne, hvilket er befordrende for elevernes deltagelse og aktivitetsniveau.

BETYDNINGEN AF SMÅ HOLD

Et andet væsentligt element, som var betydningsfuldt for elevernes aktivitetsniveau, var små holdstørrelser. De små holdstørrelser var befordrende for elevernes deltagelse, fordi eleverne ikke bare kunne trække sig tilbage og se på. Når holdene var små, krævede det, at alle elever bød ind og var opmærksomme. De blev "tvunget" til at være i gang. Deres engagement var vigtig for holdet, da opgaven ellers ikke kunne løses tilfredsstillende. Eleverne kunne ikke bare køre solo.

89 % er meget enige eller enige i, at Leg på streg er med til at øge elevernes fysiske aktivitetsniveau.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

KRAV TIL ELEVERNES FYSISKE FORUDSÆTNINGER

Kravet til elevernes fysiske forudsætninger, oversteg i langt de fleste tilfælde ikke elevernes fysiske formåen. Lærerne var meget bevidste om, at sikre en passende balance mellem elevernes fysiske forudsætninger og de krav der bliver stillet til dem i aktiviteten. Derfor kunne det være nødvendigt at tilpasse aktiviteten til gruppen af elever, som deltog i aktiviteten. Hvis eleverne ikke deltog i den fysiske del af aktiviteten, skydes dette i overvejende grad fysiske skader. I disse tilfælde var lærerne opmærksomme på, at give eleverne stationære opgaver, således eleverne på trods var involveret i aktiviteten.

AT KUNNE SPILLE PÅ FLERE HESTE

Malene fremhævede, at det var positivt, at aktiviteten både rummede et fysisk element og et fagligt element. Dette var befordrende for deres deltagelse fordi *"eleverne så det, de kunne finde ud af i aktiviteten"* (Malene). Ved at kunne spille på flere parametre gav bevægelsesaktiviteten eleverne mulighed for at drage nytte af flere færdigheder. Dermed blev det sikret, at ikke alene de fysisk stærke elever, men også de faglige dygtige elever fik mulighed for at byde ind. Det fysiske element

90 % er meget enige eller enige i, at Leg på streg hjælper dem til at få mere bevægelse ind i deres undervisning.

(Kræftens Bekæmpelse 2017)

kunne flytte fokus fra det faglige element i aktiviteten (og omvendt). Dette kunne være til gavn for de elever, som havde svært ved det faglige element i aktiviteterne. *"Så var der en, der kunne løbe stærkt, det kunne godt være, at han ikke var så god til at stave, men så hjalp de andre ham med at stave. Så kunne han vinde nogle gode point på, at han kunne løbe hurtigt"* (Astrid) På den måde kunne bevægelsesaktiviteterne særligt bidrage til, at nogle af eleverne fik succesoplevelser i en faglig kontekst.

KONKURRENCE ELLER IKKE KONKURRENCE

Lærerne havde meget forskellige holdninger til konkurrence. Nogle lærere brugte konkurrenceelementet, som et meget bevidst redskab til at øge elevernes motivation og engagement i bevægelsesaktiviteten. Andre lærere fravalgte konkurrenceelementet, fordi de mente, at konkurrencen kunne udfordre elevernes deltagelse og involvering særligt i den faglige del af aktiviteten. Fælles var det dog, at de ikke oplevede, at konkurrenceelementet havde samme betydning for eleverne, som det var tilfældet i idrætsundervisningen eller i frikvarteret, men derimod ofte var i baggrunden for den personlige udvikling og holdindsatsen.

Hans var meget bevidst om sin brug af konkurrence i forbindelse med bevægelsesaktiviteten. Han udtrykte: *"konkurrence er kontroversielt, men det der konkurrenceelement, det virker bare rigtig motiverende for ret mange faktisk."* Han afviste, at konkurrenceelementet kunne udgøre et problem for afviklingen af bevægelsesaktiviteten og henviste til, at det tværtimod kunne være et problem, hvis der ikke var konkurrence til stede, da aktiviteten ellers kunne ende i pjat. Ifølge Hans kunne konkurrenceelementet medvirke til at højne elevernes motivation for at arbejde sammen om at løse opgaven samt fokusere på at finde ud af, hvordan de bedst kunne bruge hinandens kompetencer til at løse opgaven.

Astrid var ligeledes bevidst om, at konkurrenceelementet kunne gøre eleverne mere ivrige. Dog havde hun en oplevelse af, at eleverne ikke altid kunne nå at opfange, hvordan de klarede sig i forhold til hinanden under selve aktiviteten. Derfor kunne der stilles spørgsmål ved, om konkurrenceelementet var afgørende for elevernes indsats. Hun pegede også på *"at der er mindre fokus på at vinde konkurrencen, når vi er nede i gården med Leg på streg end når vi laver en aktivitet"*

i idræt. (...) Jeg tror ikke, at de har så meget fokus på konkurrence. De spørger ikke engang, hvem vinder, eller hvem har fundet flest ord eller sådan noget.”

Malene fravalgte konkurrenceelementet meget bevidst, da det for hende var væsentligt, at konkurrencen ikke skulle spille en rolle i forbindelse med afviklingen af bevægelsesaktiviteten. *”Fokus for eleverne var, at de skulle stave ordet rigtig. Det var mere rigtigheden af ordet, der var vigtig for dem. Jeg tror, at det er vigtigt, at man får trukket konkurrencen lidt ud af det”.* På et generelt plan var hun ikke imod konkurrence, men hun oplevede, at konkurrencen fyldte meget blandt eleverne og i nogen tilfælde bidrog til, at eleverne blev bange for at fejle og derfor ikke turde involvere sig i aktiviteten. Fraværet af konkurrence gav hende mulighed for at tilpasse det faglige niveau til elevernes individuelle behov, hvilket optimerede muligheden for at skabe en balance mellem udfordring og forudsætninger og dermed elevens oplevelse af kompetence. Konkurrenceelementet virkede heller ikke til at fylde meget for eleverne i 6. klasse, idet ingen elever spurgte ind til, hvem der havde vundet eller klaret sig bedst.

LÆRERNES REAKTION PÅ LEG PÅ STREG

Lærerne var positive over for Leg på streg materialet. De syntes, at det var nemt og overskueligt at gå til. Dog savnede de hjælp til at lave en stærkere kobling mellem undervisningen inde i klassen og Leg på streg aktiviteterne ude i skolegården.

DEN RØDE TRÅD MELLEM LEG PÅ STREG OG DEN FAGLIGE UNDERVISNING

Malene bemærkede, at det var vigtigt at lave en tydelig kobling mellem det faglige indhold, som eleverne arbejdede med inde i klassen, og bevægelsesaktiviteten, hvis bevægelsesaktiviteten skulle understøtte elevernes indlæring. Ifølge hende var det vigtig at have en "samtale om, hvad det er de laver, og hvorfor de er ude og lave aktiviteten," hvis eleverne skulle kunne koble den faglige undervisning inde i klassen med det faglige indhold i bevægelsesaktiviteten. Det var således vigtigt, at eleverne kunne se et klart og tydeligt formål med bevægelsesaktiviteten.

Hun foreslog, at bevægelsesaktiviteterne kunne blive en mere integreret del af undervisningen inde i klassen ved, at der også blev udviklet undervisningsmateriale, som kunne underbygge det faglige indhold i bevægelsesaktiviteten. Dette kunne ifølge hende være et middel til at styrke koblingen mellem bevægelseskonceptets aktiviteter og den undervisning, som foregik inde i klassen, således at bevægelsesaktiviteten ude i skolegården direkte understøttede undervisningen inde i klassen.

Hans oplevede ligeledes, at det kunne være en udfordring at skabe en rød tråd mellem undervisningen og Leg på streg aktiviteterne. Han oplevede, at det var udfordrende, at materialet lagde op til, at han selv skulle tilpasse aktiviteten til sin undervisning. Dette var tidskrævende, hvorfor han nogle gange fravalte at bruge bevægelsesaktiviteterne. Han kunne dog godt finde på, at bruge bevægelsesaktiviteten, selvom der ikke var en direkte kobling mellem indholdet i hans faglige undervisning og indholdet i bevægelsesaktiviteten. I disse tilfælde var det væsentlig for ham, at bevægelsesaktiviteterne havde et fagligt indhold, så bevægelsen kunne bidrage til elevernes læring også selvom, det ikke var i tråd med hans faglige undervisning.

INTRODUKTION AF LEG PÅ STREG AKTIVITETEN

Fælles for alle tre lærere var, at de valgte at introducere aktiviteterne inde i klassen. På tavlen tegnede de banerne og viste ved hjælp af tegningen, hvordan eleverne skulle udføre aktiviteten, når de kom ud i skolegården. På denne måde undgik lærerne at skulle forklare, hvordan aktiviteten skulle udføres, når de stod ude i skolegården og andre udefrakommende elementer kunne distrahere og forstyrre eleverne. På trods af at eleverne fik grundige introduktioner til legene, kunne en udfordring ved aktiviteterne ifølge Malene være, at aktiviteterne var meget komplekse. Hendes løsningsforslag var at dele aktiviteten op i meningsfulde dele, og lave introduktionen af to omgange, således at introduktionen af aktiviteten lå i forlængelse af den pågældende "delaktivitet".

AFVIKLING AF LEG PÅ STREG AKTIVITETEN

Når aktiviteten var i gang kunne lærerne i de fleste tilfælde trække sig tilbage og observere aktiviteterne. Indimellem kunne det dog være nødvendigt at tilpasse aktiviteterne, fordi et bestemt element i aktiviteten ikke fungerede. Undervejs støttede lærerne eleverne, og de var særligt opmærksomme på de elever, som var fagligt udfordret. Lærernes fornemmelse var, at eleverne, i langt de fleste tilfælde, magtede at løse de udfordringer de blev stillet i aktiviteterne, hvilket lærerne tilskrev elevernes hjælpsomhed over for hinanden.

Det virkede ikke til, at det var en logistisk udfordring at flytte undervisningen fra klasseværelset og ud i skolegården. Eleverne var hurtige til at omstille sig omgivelserne og komme ind såvel som ud. Dog bemærkede Astrid, at det kunne tage lidt tid før eleverne var i stand til at modtage læring, når de var kommet ind, efter de havde været ude og lave bevægelsesaktiviteten. Hun oplevede, at det ofte tog lige så lang tid at få samling og ro på eleverne igen, som når de havde haft morgensang eller været på biblioteket. Hun så derfor ikke den manglende undervisningsparathed som et isoleret problem efter en bevægelsesaktivitet.

LEG PÅ STREG MATERIALET

De to kvindelige lærer var meget optaget af, at Leg på streg materialet var meget let at tilgå og gennemarbejdet. Malene fortæller: *”Man har det hele servereret, man skal ikke klippe og klistre. Der er måske nogle enkelte gange, at man skal ud og finde nogle ord, men det er meget begrænset”*. Astrid hæftede sig ved, at aktivitetsbeskrivelserne var nemme at gennemskue ikke mindst i kraft af de små beskrivelsesbokse. Endvidere medførte de tilhørende illustrationer, at det var nemt og overskueligt at opstille banen. En anden væsentlig styrke ved materialet var de variationsmuligheder, som fremgik til sidste i beskrivelsen, der gjorde det let at tilpasse aktiviteterne til klassens faglige niveau.

AT GØRE BEVÆGELSESAKTIVITETERNE TIL EN RUTINE

Malene gav udtryk for, at et vigtigt initiativ var at gøre bevægelsen til en fast del af hendes undervisning, *”lige så snart man har det som en rutine, at det er det vi gør, så er det ikke så svært, men det er svært at komme i gang med rutinen.”* Hun havde gennem længere tid arbejdet fast med at integrere bevægelsesaktiviteterne i hendes undervisning, hvilket havde ført til, at både hende selv og eleverne oplevede et behov for at bevæge sig i undervisningen. Dette var med til at holde hende i gang med at bruge bevægelsen. Hun pegede på, at det kunne være en udfordring, at lærerne selv skulle varetage bevægelsen og sørge for at få det implementeret i undervisningen, hvilket lagde et stort ansvar over på den enkelte lærer for at sørge for at få det gjort: *”Det er lidt det, som er problemet, fordi man laver det man synes er nemmest, det man ikke skal bruge for lang tid på, fordi tiden er knap”*. Det krævede noget tid at få bevægelsen under huden, og det kunne være nødvendig for nogle lærere med støtte og vejledning til, hvordan bevægelsen skal afvikles i praksis. Endelig indikerede hun, at hun oplevede, at hendes kollegaer havde brug for de gode argumenter for,

hvorfor bevægelsen var en vigtig del af undervisningen, herunder hvorfor og hvordan denne kunne bidrage til elevernes læring.

AFRUNDING

Denne rapport havde til hensigt at undersøge hvilke overvejelser lærerne gjorde sig i forbindelse med deres brug af bevægelseskonceptet Leg på streg. Undersøgelsen var baseret på tre interviews med lærere, som anvendte Leg på streg i deres undervisning og suppleret med observationer fra de tre læreres undervisning herunder brug af Leg på streg.

Den kvalitative undersøgelse viste, at lærerne anvendte Leg på streg, fordi bevægelseskonceptet gjorde det muligt at koble fysisk aktivitet med læring. Når lærerne skulle integrere fysisk aktivitet i deres undervisning var det vigtigt, at den fysiske aktivitet bidrog til elevernes læring og ikke bare blev bevægelse for bevægelsens egen skyld. Lærerne betragtede i den sammenhæng Leg på streg som et velegnet redskab til at koble det faglige- og det fysiske indhold i undervisningen.

Lærerne oplevede, at elevernes læringsudbytte var varierende, selvom de mente, at alle elever fik noget ud af at deltage i bevægelsesaktiviteterne. Særligt de elever, som havde det svært i den boglige undervisning fik et fagligt udbytte af at deltage i Leg på streg. Bevægelsesaktiviteten gav eleverne mulighed for at tilegne sig det faglige stof på en anden måde, fordi kroppen var involveret i læringsaktiviteten.

Når Leg på streg blev anvendt i undervisningen, blev der skabt en mulighed for, at eleverne kunne være sociale. Særligt fremhævede lærerne, at Leg på streg gav eleverne mulighed for at være sammen med andre elever, som de ikke nødvendigvis selv opsøgte. Leg på streg aktiviteterne gav endvidere eleverne mulighed for at træne deres evner til at samarbejde. De blev udfordret i at acceptere hinandens forudsætninger og være rumlig over for hinanden. Lærerne oplevede, at eleverne var gode til at give plads og hjælpe hinanden gennem aktiviteten. Således bidrog Leg på streg også til at styrke elevernes sociale relationer i klassen samt udvikle deres sociale kompetencer.

Når lærerne brugte Leg på streg deltog alle eleverne i den fysiske aktivitet på tværs af køn, faglige og fysiske kompetencer. Navnlig aktivitetens varierende og neutrale karakter gjorde Leg på streg til et godt redskab til at inkludere alle eleverne, herunder de idrætsusikre elever i bevægelsesaktiviteterne. Langt de fleste elever deltog i den fysiske aktivitet. Lærerne oplevede sjældent, at eleverne ikke kunne være med. I disse tilfælde skyldtes det hovedsageligt fysiske skader.

PERSPEKTIVER

Der ligger et forsat arbejde i at klæde lærerne på til at arbejde med motion og bevægelse i skoledagen, herunder at nuancere og formidle hvorfor og hvordan bevægelse kan bidrage til elevernes læring, trivsel og sundhed. Dette arbejde skal rettes mod både lærere og pædagoger, som varetager undervisningen i folkeskolen - nyuddannet, såvel som erfarne lærer. Særligt skal der lægges vægt på, hvordan bevægelsen kan understøtte elevernes læring, således bevægelsen kan blive en integreret og værdifuld del af undervisningen. Endvidere skal lærerne klædes tidligere på, således de allerede under uddannelsen blive præsenteret for, hvordan bevægelsen kan anvendes som en naturlig del af undervisningen.

Lærerne giver udtryk for, at der er sket en kulturændring, hvor eleverne er blevet vant til, at bevægelsen er en del af deres skoledag. De er glade for at komme ud og bevæge sig og har svært ved at undvære det. Lærerne håber, at lærerne i udskoling vil gribe udviklingen og arbejde videre med elevernes bevægelsesglæde, så det fundament videreføres, når eleverne kommer i udskoling. Hertil er det vigtig at skabe et materiale, som passer til den faglige undervisning i udskoling, således bevægelsen kan understøtte lærernes arbejde med de faglige mål på også de højere klassetrin.

REFERENCER

Jacobsen R. H., Bjørnholt B., Krassel K. F., Nørgaard E., Jakobsen S. T., Flarup L. H., Munch L., Møller-Haastруп T., Nielsen M. H., og Nygaard H. (2017). En længere og mere varieret skoledag. Implementerings- og effektundersøgelse. KORA Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning.

Kræftens Bekæmpelse. (2016). Statusrapport - Evaluering af brugerne 2016.

Kræftens Bekæmpelse. (2017). Leg på streg – når læring bliver til leg, bevægelse og trivsel.

Kvale S. og Brinkmann S. (2009). Interviews – introduktion til et håndværk. 2. udgave.

Kyrgiou M., Kalliala I., Markozannes G., Gunter M. J., Paraskevaidis E., Gabra H., Martin-Hirsch P., Tsilidis K. K. (2017). Adiposity and cancer at major anatomical sites: umbrella review of the literature, BMJ 2017;356: j477.

Moore S. C., Lee I. M., Weiderpass E., Campbell P. T., Sampson J. N, Cari M Kitahara, Keadle S. K., Arem H., Berrington De Gonzalez A., Hartge P., Adami H. O., Blair C. K., Borch K. B., Boyd E., Check D. P., Fournier A., Freedman N. D., Gunter M., Johannson M., Khaw K. T., Linet M. S., Orsini N., Park Y., Riboli E., Robien K., Schairer C., Sesso H., Spriggs M., Van Dusen R., Wolk A., Matthews C. E., and Patel A. V. (2016). Association of Leisure-Time Physical Activity With Risk of 26 Types of Cancer in 1.44 Million Adults." JAMA Internal Medicine 176.6. 816-25.

Ottesen, L. S. og Thing, L. F. (2013). Metoder i idrætsforskning, 1. Udgave, Munksgaard.

Pedersen B. K., Andersen L. B., Brugge A., Nielsen G., Overgaard K., Roos E. og Von Seelen J. (2016). Fysisk aktivitet – læring, trivsel og sundhed i folkeskolen, en rapport fra Vidensråd for Forebyggelse.

Sundhedsstyrelsen (2017). Anbefalinger til børn og unge. <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/fysisk-aktivitet/anbefalinger/5-17-aar>

World Cancer Research Fund/American Institut for Cancer Reseaech (2018). Diet, Nutrition, Physical Activity and Cancer: a Global Perspective. Continuous Update Project Expert Report 2018.